

شناسایی ساختار دانشی، و روند پژوهشی مدل‌سازی موضوعی حوزه قابلیت‌های پویا

علی حیدری*، مجتبی تلافی داریانی**

چکیده

هدف و مقدمه: دیدگاه قابلیت‌های پویا در پی آن است که توضیح مناسبی برای چگونگی مواجهه بنگاه‌های موفق با محیط‌های به‌شدت در حال تغییر کسب‌وکار و ایجاد مزیت رقابتی جهت پاسخ‌گویی به تغییرات پیرامونی پی‌درپی ارائه نماید. این دیدگاه یکی از برجسته‌ترین نظریه‌های حوزه مدیریت است که زمینه‌های مختلف آن را تحت تأثیر قرار داده است. با این وجود، دغدغه‌های تأمل‌برانگیزی درباره ساختار فکری پیشینه تحقیق این دیدگاه و حوزه پژوهشی مربوط به آن مطرح گردیده است. پراکندگی و درهم‌ریختگی پایه‌های نظری، تکثر و تنوع گیج‌کننده مفهوم‌پردازی‌ها، فقدان چارچوبی جامع از بینش‌های موجود، ادراکات و یافته‌های ازهم‌گسیخته و فقدان انسجام در بدنه دانش نمونه‌هایی از این دغدغه‌ها هستند. بر این اساس، پژوهش حاضر به دنبال آن است که با مرور جامع مستندات علمی منتشرشده در حوزه قابلیت‌های پویا به توسعه بینشی کل‌نگرانه نسبت به ساختار و روند موضوعی این حوزه پرداخته و در پاسخ‌گویی به دغدغه‌های مذکور که هویت پیشینه تحقیق را به‌عنوان یک کل واحد به چالش کشیده‌اند، سهمیم گردد.

روش‌شناسی: پژوهش حاضر از رویکرد متن‌کاوی و روش مدل‌سازی موضوعی استفاده کرده است. این رویکرد و روش ابزاری قدرتمند است که با تکیه بر آن می‌توان حجم عظیمی از مستندات را در مدت زمانی کوتاه و با کارایی لازم تحلیل نمود. به این منظور، ابتدا، مقاله‌های نشریات انگلیسی‌زبان که با موضوع قابلیت‌های پویا در ارتباط بوده و تا ابتدای سال ۲۰۱۹ میلادی در یکی از پایگاه‌داده‌های وب‌آوساینس یا اسکوپوس نمایه شده‌اند، به‌عنوان مجموعه مستندات مورد بررسی گردآوری شد. سپس، با توجه به اینکه چکیده یک پژوهش عصاره یافته‌های اصلی آن محسوب می‌گردد و منعکس‌کننده نکات برجسته آن مطالعه می‌باشد، چکیده‌های مستندات گردآوری‌شده به‌عنوان مجموعه متون مورد نیاز برای تحلیل متن‌کاوی در نظر گرفته شد. پس از ذخیره اطلاعات کتاب‌شناختی مستندات بازیابی‌شده و حذف اسناد تکراری یا موارد فاقد چکیده، تعداد این چکیده‌ها به ۴۲۰۶ مورد رسید. در مرحله بعد، به‌منظور پیش‌پردازش و پاک‌سازی مجموعه متون جمع‌آوری‌شده، اقداماتی نظیر یکسان‌سازی حروف بزرگ و کوچک کلمات، حذف اعداد و علائم نقطه‌گذاری، حذف کلمات زائد و ادغام کلمات هم‌ریشه با یکدیگر صورت پذیرفت. علاوه بر این، با استفاده از یکی از شاخص‌های ارزش‌گذاری متداول، کلمات فاقد ارزش کافی شناسایی و حذف گردیدند. در نهایت نیز با به‌کارگیری الگوریتم تخصیص پنهان دیریکله، مدل‌سازی موضوعی چکیده‌های جمع‌آوری‌شده صورت گرفت که در نتیجه آن ساختار موضوعی مستندات و روند زمانی هر یک از موضوعات حاصل گردید.

تاریخ دریافت مقاله: ۱۳۹۹/۰۴/۰۲ تاریخ پذیرش مقاله: ۱۳۹۹/۱۰/۱۸

* استادیار، دانشگاه تهران، ایران (نویسنده مسئول)

Email: aheidary@ut.ac.ir

** کارشناسی ارشد، دانشگاه تهران، ایران.

یافته‌ها: در نتیجه، ساختار موضوعی و روند موضوعی حوزه قابلیت‌های پویا به‌دست آمد. منظور از ساختار موضوعی، دوازده موضوع برجسته در حوزه قابلیت‌های پویا است که در نتیجه مدل‌سازی موضوعی نمایان گردید و منظور از روند موضوعی نیز روند انتشار مستندات علمی مرتبط با هر یک از این موضوعات می‌باشد. هر موضوع گروهی از کلمات است که یک توزیع احتمالی از کل کلمات چکیده‌ها را در بر دارد. در این گروه، کلماتی که بیشترین نسبت احتمال را دارند، نمایان‌گر زمینه موضوعی غالب هستند. موضوعات به‌دست‌آمده عبارت‌اند از: ۱. عملکرد بنگاه (معطوف به ارتباط بین قابلیت‌های پویا و عملکرد بنگاه)، ۲. پیامدهای سازمانی (معطوف به پیامدهای عملیاتی قابلیت‌های پویا برای سازمان‌ها)، ۳. تغییر سازمانی (معطوف به نقش تحول‌آفرین قابلیت‌های پویا در سازمان‌ها)، ۴. چارچوب نظری (معطوف به مفهوم، مبانی، مفروضات، پیشینه و تکامل نظری قابلیت‌های پویا)، ۵. مزیت رقابتی (معطوف به نقش قابلیت‌های پویا در ایجاد مزیت رقابتی بنگاه‌ها)، ۶. اتحاد فناورانه (معطوف به قابلیت اتحاد فناورانه به‌عنوان یک قابلیت پویا)، ۷. نوآوری محصول/خدمت (معطوف به قابلیت نوآوری به‌عنوان یک قابلیت پویا)، ۸. عملکرد نوآوری (معطوف به ارتباط بین قابلیت پویای نوآوری و عملکرد سازمان)، ۹. شبکه دانش (معطوف به قابلیت‌های شبکه‌سازی و مدیریت دانش به‌عنوان قابلیت‌های پویا)، ۱۰. بازار بین‌المللی (معطوف به نقش قابلیت‌های پویا در پاسخ‌گویی بنگاه‌ها به نیاز ایجاد مزیت رقابتی در مواجهه با محیط‌های دائماً در حال تغییر بین‌المللی)، ۱۱. فناوری اطلاعات (معطوف به قابلیت‌های پویای مبتنی بر فناوری اطلاعات و سیستم‌های اطلاعاتی) و ۱۲. زنجیره تأمین (معطوف به قابلیت‌های پویای زنجیره تأمین و عملیات). روند موضوعی به‌دست‌آمده بیان نمود که از میان این موضوعات، موضوع ۸ (یعنی عملکرد نوآوری) یک موضوع نوظهور در حوزه قابلیت‌های پویا به‌شمار می‌رود و همچنین سایر موضوعات نیز روند رو به رشدی در سال‌های اخیر داشته‌اند.

بحث و نتایج: در این مطالعه تکمیلی، می‌توان نتایج مدل‌سازی موضوعی را در قالب پرسشنامه یا مصاحبه به خبرگان حوزه قابلیت‌های پویا عرضه نمود تا از بازخورد تخصصی آن‌ها برای دستیابی به تفسیر و مفهوم‌سازی متقن‌تر بهره‌مند شد. علاوه بر این، شایان ذکر است که استفاده از رویکرد متن‌کاوی و روش مدل‌سازی موضوعی در مقایسه با بهره‌گیری از رویکردهای مروری متداول مانند روش‌های فراترکیب و مرور نظام‌مند پیشینه تحقیق، تنها بینش کل‌نگرانه‌ای را فراهم می‌آورد که از دید برخی محققان محدودیت این نوع از تحلیل‌ها محسوب می‌گردد. بنابراین، محققان می‌توانند به توسعه روش‌های خاصی از متن‌کاوی پرداخته تا محدودیت مذکور به‌قدری مرتفع گردد و یا آنکه در مواردی از این روش‌ها استفاده نمایند که مزایای این قسم از تحلیل‌ها (مانند: تحلیل سریع حجم عظیمی از متون، پرهیز از قضاوت‌های ذهنی و توسعه یک چشم‌انداز کلان نسبت به ساختار دانشی و روند پژوهشی یک حوزه مطالعاتی) بر محدودیت آن‌ها غلبه نماید. همچنین به محققان علاقه‌مند به مطالعه در زمینه قابلیت‌های پویا پیشنهاد می‌شود که قلمرو مربوط به هر یک از موضوعات شناسایی‌شده در پژوهش حاضر را به‌تفکیک مورد واریسی دقیق قرار داده تا به ساختار ارائه‌شده در این تحقیق عمق ببخشند و لایه‌های زیرین آن را نیز احصاء نمایند. در این میان، با توجه به نتایج حاصل، پرداختن به موضوعات عملکرد و نوآوری از اولویت بالاتری در پیشینه تحقیق قابلیت‌های پویا برخوردار می‌باشد. علاوه بر این، شایان ذکر است که با توجه به محدودبودن تعداد مستندات مرتبط با هر یک از این موضوعات، پژوهش‌گران می‌توانند برای دستیابی به این مهم از روش‌های کیفی نیز در کنار تکنیک‌های متن‌کاوی و علم‌سنجی بهره بگیرند.

کلیدواژه‌ها: قابلیت‌های پویا؛ مدل‌سازی موضوعی؛ متن‌کاوی؛ ساختار دانشی؛ روند پژوهشی.

۱. مقدمه

بر اساس بررسی آرندت^۱ [۳]، مطالعه تیس^۲ و همکاران [۳۴] که پژوهش پایه در خصوص دیدگاه قابلیت‌های پویا^۳ محسوب می‌شود، پرستنادترین مقاله در حوزه مدیریت است. این ویژگی نشان از تأثیرگذاری گسترده این دیدگاه نظری بر مطالعات حوزه مدیریت و تأثیرپذیری شگرف محققان فعال در این حیطه از مفهوم قابلیت‌های پویا دارد. تلافی داریانی [۲۸] ضمن بررسی‌های خود نشان داده است که در طول دو دهه اخیر، پژوهش‌ها حول موضوع قابلیت‌های پویا همواره از یک روند رو به رشد برخوردار بوده و هر ساله بر تعداد آن‌ها افزوده گشته است. این رشد به‌حدی بوده است که تنها در سال ۲۰۱۸ میلادی، بالغ بر ۸۰۰ مستند پژوهشی مرتبط با موضوع قابلیت‌های پویا در پایگاه‌داده‌های علمی وب‌آوساینس^۴ یا اسکوپوس^۵ نمایه شده است [۲۸].

اهمیت موضوع زمانی کاملاً روشن می‌شود که بدانیم این حجم قابل توجه از مطالعات تنها متعلق به قلمرو به‌خصوصی از حوزه مدیریت نبوده، بلکه در زمینه‌های مختلفی از آن شکل گرفته است. در واقع، با وجود آنکه مبانی نظری دیدگاه قابلیت‌های پویا در زمینه مدیریت راهبردی پایه‌ریزی شده است، این نظریه توجه طیف وسیعی از محققان علوم سازمانی را به خود جلب نموده و به دیگر زمینه‌های حوزه مدیریت نیز نفوذ کرده است [۴]. این نفوذ به‌حدی پررنگ بوده که به‌عنوان نمونه در زمینه پژوهشی مدیریت سیستم‌های اطلاعاتی، دیدگاه قابلیت‌های پویا به‌عنوان پرستنادترین نظریه راهبردی در یک دهه اخیر شناخته شده است [۲۹، ۱۴]. در توضیح علت چنین جایگاه رفیع و منحصربه‌فردی می‌توان بیان داشت که دیدگاه قابلیت‌های پویا تفسیر مناسبی برای چگونگی مواجهه بنگاه‌ها با محیط‌های به‌شدت در حال تغییر و ایجاد مزیت رقابتی جهت پاسخ‌گویی به تغییرات پیرامونی پی‌درپی ارائه نموده است. این در حالی است که کسب جایگاه رقابتی و پایدار نگه‌داشتن آن در شرایط محیطی پیچیده و با عدم اطمینان بالا یکی از اصلی‌ترین چالش‌های سازمانی است [۲۳].

پژوهش‌گران در مطالعات خود تصدیق نموده‌اند که قابلیت‌های پویا در خلق مزیت رقابتی تأثیرگذار و نقش‌آفرین هستند [۱] و هر چه این نوع از قابلیت‌ها در شرکتی قوی‌تر باشند، آن شرکت از عملکرد بهتری برخوردار خواهد بود [۱۷]. با وجود چنین محبوبیت و اهمیت فوق‌العاده‌ای که توصیف آن گذشت، حوزه مطالعاتی قابلیت‌های پویا همواره دغدغه‌های بسیار جدی و فراوانی را برای پژوهش‌گران در پی داشته است. در واقع، پس از گذشت ربع قرن از مطرح‌شدن نظریه قابلیت‌های پویا، همچنان در پژوهش‌های مرتبط با این دیدگاه پرسش‌های عمیق و تأمل‌برانگیزی درباره ماهیت ساختارهای دانشی و روندهای پژوهشی حوزه قابلیت‌های پویا بدون پاسخ مانده است. مسلماً همین مقبولیت رو به رشد و نفوذ گسترده‌ای که بدان اشاره شد، از جمله علل اصلی طرح این پرسش‌ها حول موضوع قابلیت‌های پویا به‌شمار می‌رود. تلافی داریانی [۲۸] برخی از دغدغه‌های مطرح‌شده پیرامون پژوهش در حوزه قابلیت‌های پویا را گردآوری نموده است که از آن جمله می‌توان به ناسازگاری و پراکندگی در پایه‌های نظری و مفهومی [۵]، سردرگمی‌های نظری و عدم توافق حول مفهوم‌پردازی‌ها [۲] و همچنین منسجم‌نبودن ادبیات نظری و فقدان چارچوبی جامع از بینش‌های موجود [۲۵] اشاره نمود. در همین راستا، ویجایا^۶ [۳۵] صریحاً اظهار نموده است که به دلیل انتقادات مطرح‌شده از جانب محققان پیشین درباره پژوهش پیرامون موضوع قابلیت‌های پویا (مانند ادراکات متناقض، مبانی تکه‌تکه، یافته‌های

^۱ Arndt^۲ Teece^۳ dynamic capabilities^۴ Web of Science^۵ Scopus^۶ Vijaya

گسسته، فقدان انسجام در بدنه دانش)، پیشینه گسسته قابلیت‌های پویا نیازمند مرور و ترکیب است تا درک یکپارچه‌تری نسبت به آن حاصل شود.

علاوه بر این، وژچیک^۱ [۳۹] در سال ۲۰۲۰ با هدف معرفی ماهیت پارادوکسیکال پژوهش حول قابلیت‌های پویا به تحلیل محتوای این ادبیات پرداخته و پس از مرور و شناسایی تناقضات پیشینه قابلیت‌های پویا اثبات نموده است که این ادبیات بر پایه تعداد زیادی جنبه‌های متناقض بنا نهاده شده است. این یافته شدت و جدیت نیاز مذکور را بیش از پیش تأیید می‌نماید. چنین دغدغه‌هایی ریشه در گسترش سریع و فزاینده پژوهش‌ها در این حوزه و شکل‌گرفتن نوعی پراکندگی و عدم انسجام ساختاری و در نتیجه آن سردرگمی محققان در دستیابی به بینشی نسبت به آینده جریان‌های پژوهش‌های در حوزه قابلیت‌های پویا دارند. در واقع، تکثر و تنوع گیج‌کننده آثار ارائه‌شده در این حوزه منجر به درهم‌ریختگی و متخلخل شدن فضای نظری حوزه قابلیت‌های پویا شده است که لزوم بازبینی ساختار کلی موضوعات و روندهای پژوهش‌های آن را تأیید می‌نماید.

بر این اساس، محققان در مطالعه حاضر بر این باورند که مرور جامع و نظام‌مند مستندات علمی منتشرشده در حوزه قابلیت‌های پویا می‌تواند در پاسخ‌گویی به این قبیل از دغدغه‌ها سودمند باشد. چراکه دستاوردهای چنین مطالعه‌ای به ارائه نقشه کلی از جنگل انبوه و متخلخل این حوزه و دستیابی به بینشی کلان از ساختار و روند پژوهش‌های مرتبط با آن کمک می‌نماید. نویسندگان معتقدند که استفاده از روش‌های مروری کیفی متداول که امکان تحلیل و ترکیب عمیق تعداد محدودی از مطالعات و بخش خاصی از ادبیات را فراهم می‌آورد، نمی‌تواند برای پاسخ‌گویی به چنین انتقاداتی که کلیت پیشینه قابلیت‌های پویا را هدف قرار داده‌اند، مفید واقع شود. لذا شایان توجه است که از روش‌هایی در مواجهه با این انتقادات استفاده شود که قابلیت بازنمایی پیشینه به‌عنوان یک کل واحد و توسعه یک چشم‌انداز کل‌نگرانه نسبت به ساختار دانشی و روند پژوهشی پیشینه را داشته باشند. در این راستا، استفاده از روش مدل‌سازی موضوعی یکی از روش‌های شناخته‌شده متن‌کاوی^۲ برای شناسایی ساختار دانشی و روند پژوهشی حوزه مطالعاتی قابلیت‌های پویا، کانون تمرکز این پژوهش است. برای تحقق این مهم، دو سؤال پژوهشی به شرح زیر مد نظر قرار گرفته است:

۱. ساختار دانشی حوزه قابلیت‌های پویا از چه موضوعات برجسته‌ای تشکیل شده است؟

۲. موضوعات برجسته قابلیت‌های پویا از چه روند پژوهشی در طول سال‌های اخیر برخوردار بوده‌اند؟

پژوهش‌گران برای پاسخ‌گویی به پرسش‌های مذکور، بالغ بر چهار هزار اثر مرتبط با موضوع قابلیت‌های پویا را از پایگاه‌داده‌های علمی معتبر گردآوری نمودند و محتوای آن‌ها را بر اساس رویکرد متن‌کاوی تحلیل کردند. استفاده از تکنیک‌های پردازش متن برای مدل‌سازی چنین حجم قابل‌توجهی از مستندات علمی تمایز و نوآوری اصلی پژوهش حاضر را با مطالعات مروری پیشین که در حوزه پژوهشی قابلیت‌های پویا شکل گرفته‌اند، رقم می‌زند. در واقع، با تکیه بر تعداد مطالعات احصاء‌شده و روش مورد استفاده، می‌توان ادعا نمود که مطالعه حاضر بیش از پیش کم‌سابقه‌ای را از ساختار دانشی و روند پژوهشی حوزه مطالعاتی قابلیت‌های پویا ارائه نموده است.

۲. مبانی نظری و پیشینه پژوهش

مبانی نظری. علی‌رغم وجود منابع قدیمی‌تری که به قابلیت‌های پویا پرداخته‌اند، مطالعه تیس و همکاران [۳۴] را می‌توان به‌عنوان پژوهش پایه در ارتباط با این مفهوم معرفی نمود؛ به‌طوری که پس از انتشار آن، یک جریان فزاینده از پژوهشها، پیرامون دیدگاه قابلیت‌های پویا شکل گرفت [۴]. طبق تعریف تیس و همکاران [۳۴]،

^۱ Wójcik

^۲ text mining

قابلیت‌های پویا، توانایی سازمان برای یکپارچه‌سازی، ایجاد و بازپیکره‌بندی شایستگی‌های درونی و بیرونی به‌منظور مواجهه با محیط‌های به‌سرعت در حال تغییر است.

تیس [۳۲] بر این عقیده است که قابلیت‌های پویا دربردارنده عناصر حس‌کردن^۱ فرصت‌ها و تهدیدهای محیط کسب‌وکار، ربایش^۲ فرصت‌های محیط کسب‌وکار و پیکره‌بندی مجدد^۳ منابع مشهود و نامشهود سازمان هستند. وینتر^۴ [۳۸] قابلیت‌های سازمانی را مشتمل بر دو سطح مختلف قابلیت‌های مرتبه صفر و قابلیت‌های مرتبه بالاتر می‌داند. توجه به این سطوح درک مفهوم قابلیت‌های پویا را تسهیل می‌نماید [۳۳]. در این سطح‌بندی، قابلیت‌های مرتبه صفر که قابلیت‌های معمولی یا قابلیت‌های عملیاتی نیز نامیده می‌شوند، قابلیت‌هایی هستند که به سازمان اجازه می‌دهند تا در یک دوره کوتاه‌مدت حیات داشته باشد [۳۸]. این قابلیت‌ها متشکل از فعالیت‌های معمولی و اولیه‌ای هستند که برای هر سازمانی ممکن می‌سازند تا یک برنامه مشخص یا مجموعه‌ای از فعالیت‌های تعریف‌شده را دنبال نماید [۳۳]. در سطحی دیگر، در راستای توسعه، اصلاح یا بازآفرینی قابلیت‌های عادی، به‌طور منطقی سلسله‌مراتبی از قابلیت‌های مرتبه بالاتر شکل می‌گیرد [۳۸] که قابلیت‌های پویا نامیده می‌شوند [۳۳].

این‌گونه قابلیت‌های پویا را می‌توان به ریزبنیان‌ها^۵ و قابلیت‌های مرتبه بالاتر نیز تقسیم نمود [۳۲]. ریزبنیان‌ها شامل اصلاح و بازترکیب قابلیت‌های عادی فعلی یک سازمان است که منجر به توسعه قابلیت‌های جدید می‌شود. قابلیت‌های پویای مرتبه بالا نیز این امکان را فراهم می‌نمایند تا بتوان مسیرهای محتمل متعلق به آینده را درک کرد؛ از فرصت‌های جدید استفاده نمود و بهترین پیکره‌بندی سازمان را بر اساس شرایط فعلی آن و برنامه‌های آینده تعیین کرد [۳۳]. در یک جمع‌بندی از مبانی نظری دیدگاه قابلیت‌های پویا می‌توان بیان کرد که ویژگی منحصربه‌فرد قابلیت‌های پویا در این است که می‌توانند در منابع، دارایی‌ها و سایر قابلیت‌های سازمان تحول ایجاد کنند [۱۸]. قابلیت‌های پویا را می‌توان به‌مثابه روحی دانست که با دمیده‌شدن به کالبد سازمان، به آن حیاتی دوباره می‌بخشد و دارایی‌های آن را دگرگون می‌سازد. در این صورت است که سازمان توانایی مواجهه با پویایی‌های محیط کسب‌وکار را به‌دست می‌آورد و از فرصت‌های بازار به‌خوبی استفاده می‌کند.

پیشینه پژوهش. مطالعاتی که بر اساس رویکردهای کمی مانند روش‌های علم‌سنجی^۶ و تکنیک‌های متن‌کاوی به‌نحوی به تحلیل ساختار دانشی و روند پژوهشی حوزه قابلیت‌های پویا پرداخته‌اند، پیشینه پژوهش حاضر محسوب می‌شوند. خلاصه‌ای از بخش روش‌شناسی و یافته‌های اصلی این پژوهش‌ها در جدول ۱ و جدول ۲ ارائه شده است. شایان ذکر است که در ادبیات قابلیت‌های پویا مطالعاتی نیز قابل‌ملاحظه هستند که بر اساس روش‌های کیفی به مرور این حوزه پژوهشی پرداخته‌اند. ولی به‌دلیل آن‌که این پژوهش‌ها در مقایسه با مطالعاتی که از رویکردهای کمی استفاده نموده‌اند، ماهیتاً متفاوت هستند و نیز به‌دلیل محدودیت در تعداد صفحات مقاله، از اشاره به آن‌ها صرف‌نظر شده است.

در مورد روش‌شناسی این پژوهش‌ها می‌توان بیان نمود که در اکثر آن‌ها محققان به استفاده از روش‌های علم‌سنجی مبتنی بر تحلیل مشخصه‌های کتاب‌شناختی^۷ غیرمتنی علاقه‌مند بوده‌اند. در این میان، کثرت استفاده

^۱ sensing

^۲ seizing

^۳ reconfiguring

^۴ Winter

^۵ micro-foundations

^۶ scientometrics

^۷ Bibliographic

از روش‌های مبتنی بر تحلیل استنادات و ارجاعات بیش از سایر روش‌ها خودنمایی می‌کند. پس از آن، تعدد به‌کارگیری روش‌های آماری نیز که برای تحلیل توصیفی مشخصه‌های مذکور استفاده شده‌اند، قابل توجه است.

جدول ۱. مرور روش‌شناسی مطالعات رویکردهای کمی به تحلیل حوزه قابلیت‌های پویا

پژوهش	روش	نوع داده	تعداد داده	مأخذ داده	بازه زمانی	واحد تحلیل
دی استفانو ^۱ و همکاران (۲۰۱۰)	هم‌استنادی	مقاله ژورنالی	۴۰	وب‌آوساینس	۱۹۹۰-۲۰۰۷	مستند
جودیچی و رینمولر ^۲ (۲۰۱۲)	استنادی	مقاله ژورنالی	۱۰۴	وب‌آوساینس	۱۹۹۷-۲۰۰۹	مستند
پتراف ^۳ و همکاران (۲۰۱۳)	هم‌استنادی	مقاله ژورنالی	۵۹۲	وب‌آوساینس	۱۹۹۰-۲۰۰۸	نویسنده
ووگل و گوتل ^۴ (۲۰۱۳)	جفت‌شدگی کتاب‌شناختی	همه انواع مستندات	۱۱۵۲	وب‌آوساینس	۱۹۹۴-۲۰۱۴	مستند
دی استفانو و همکاران (۲۰۱۴)	آمار	مقاله ژورنالی	۵۹	وب‌آوساینس	۱۹۹۷-۲۰۱۲	منبع استنادشده
ویلدن ^۵ و همکاران (۲۰۱۶)	تحلیل لکسیمانسر	مقاله ژورنالی	۱۳۳	ژورنال‌های برتر حوزه مدیریت	۱۹۹۵-۲۰۱۵	متن
باتیستا موتا ^۶ و همکاران (۲۰۱۷)	آمار و هم‌رخدادی	مقاله پژوهشی	۶۸۴	وب‌آوساینس	۱۹۹۰-۲۰۱۵	مشخصه‌های کتاب‌شناختی
فرناندز ^۷ و همکاران (۲۰۱۷)	آمار و هم‌استنادی	همه انواع مستندات	۲۴۸۱	وب‌آوساینس	۱۹۸۹-۲۰۱۴	مشخصه‌های کتاب‌شناختی
آلبورت-موران ^۸ و همکاران (۲۰۱۸)	آمار	همه انواع مستندات	۳۸۵۲	وب‌آوساینس	۱۹۹۱-۲۰۱۵	مشخصه‌های کتاب‌شناختی
قاضی نوری و همکاران (۲۰۱۹)	هم‌استنادی	مقاله پژوهشی	۱۴۱۷	وب‌آوساینس	۱۹۹۰-۲۰۱۷	منبع استنادشده

جمع‌بندی یافته‌های این مطالعات آن است که محققان در این پژوهش‌ها عمدتاً در پی شفاف‌سازی خاستگاه‌ها (ریشه‌ها)ی نظری، مسیرهای توسعه (تکامل)، زیرحوزه‌های مطالعاتی شکل گرفته و چشم‌اندازهای آینده حوزه قابلیت‌های پویا بوده‌اند. همچنین برخی از پژوهش‌گران با تحلیل‌های کتاب‌سنجی^۹ به گزارش و معرفی روند سالانه انتشار پژوهش‌ها، تأثیرگذارترین نویسندگان، مهم‌ترین کشورها، برترین نشریات، برجسته‌ترین مؤسسات پژوهش‌های و پراستنادترین مطالعات پرداخته‌اند. البته ناگفته نماند که در برخی از این مطالعات، از تکنیک‌های کمی علم‌سنجی برای دستیابی به یک هدف خاص مانند سنجش شی‌وارگی^{۱۰} سازه قابلیت‌های پویا استفاده شده است.

^۱ Di Stefano

^۲ Giudici & Reinmoeller

^۳ Peteraf

^۴ Vogel & Güttel

^۵ Wilden

^۶ Batista Mota

^۷ Fernandes

^۸ Albort-Morant

^۹ Bibliometrics

^{۱۰} Reification

پس از بررسی پژوهش‌هایی که بر اساس رویکردهای کمی مانند روش‌های علم‌سنجی و تکنیک‌های متن‌کاوی به تحلیل ساختار دانشی و روند پژوهشی حوزه قابلیت‌های پویا پرداخته‌اند، به‌نظر می‌رسد که مهم‌ترین محدودیت این پژوهش‌ها آن است که محققانشان هرگز به تحلیل جامع محتوای مطالعات منتشرشده در زمینه قابلیت‌های پویا بر اساس روش‌های متن‌کاوی نپرداخته‌اند. در واقع، در میان این پژوهش‌ها تنها یک مورد [۳۷] قابل ملاحظه است که از روش‌های تحلیل متن استفاده نموده که در آن نیز تعداد مقالات مورد بررسی بسیار محدود بوده است.

همچنین استفاده مطلق از پایگاه‌داده وب‌آوساینس به‌عنوان مأخذ داده‌ها و انواع محدود مستندات مورد مطالعه می‌تواند به‌عنوان محدودیتی دیگر مطرح شود. محققان در مطالعه حاضر در تلاش بوده‌اند تا با اتکاء به طرح پژوهشی به‌کار گرفته شده، رفع محدودیت‌های مورد اشاره را مد نظر قرار دهند.

جدول ۲. مرور یافته‌های اصلی مطالعات رویکردهای کمی تحلیل حوزه قابلیت‌های پویا

پژوهش	یافته‌های اصلی
دی‌استفانو و همکاران (۲۰۱۰)	شناسایی و معرفی اصلی‌ترین زمینه‌های شکل‌گرفته در حوزه پژوهشی قابلیت‌های پویا
جودیچی و رینمولر (۲۰۱۲)	مشاهده انسجام پایین (دانش انباشته‌شده کم) در مورد سازه قابلیت‌های پویا در جامعه پژوهشی شکل‌گرفته حول آن و متعاقباً تأیید پدیده شی‌وارگی در حوزه قابلیت‌های پویا
پتراف و همکاران (۲۰۱۳)	رصد نحوه توسعه جریان‌های پژوهشی برجسته در حوزه قابلیت‌های پویا که بر اساس دو پژوهش بدوی و اصلی در این حوزه شکل گرفته‌اند (جریان‌های تیسسی و ایزنهارتی)
ووگل و گوئل (۲۰۱۳)	شناسایی و معرفی خوشه‌های اصلی پژوهش در حوزه قابلیت‌های پویا و رصد الگوهای توسعه و تکامل این خوشه‌ها
دی‌استفانو و همکاران (۲۰۱۴)	شناسایی و معرفی پایه‌ها و ریشه‌های نظری حوزه قابلیت‌های پویا بر اساس مهم‌ترین نظریه‌ها، دیدگاه‌ها و رویکردهای استنادشده در مطالعات این حوزه
ویلدن و همکاران (۲۰۱۶)	شناسایی و معرفی موضوعات اصلی پژوهش و ارتباط آن‌ها با یکدیگر در حوزه قابلیت‌های پویا به‌طور کلی، به‌تفکیک بازه‌های زمانی و همچنین به‌تفکیک روش‌شناسی مطالعات شناسایی و معرفی نویسندگان تأثیرگذار و ارتباط آن‌ها با یکدیگر در حوزه قابلیت‌های پویا به‌طور کلی و به‌تفکیک بازه‌های زمانی
باتیستا موتا و همکاران (۲۰۱۷)	گزارش روند سالانه انتشار مطالعات، برترین ژورنال‌ها، پراستنادترین پژوهش‌ها، برترین کشورها، اصلی‌ترین زمینه‌های پژوهشی (بر اساس دسته‌بندی موضوعی مقالات در پایگاه‌داده مرجع) و برترین سازمان‌های پژوهش‌های در حوزه قابلیت‌های پویا
فرناندز و همکاران (۲۰۱۷)	شناسایی و معرفی خوشه‌های اصلی کشورها، زمینه‌های پژوهشی و سازمان‌های پژوهش‌های در حوزه قابلیت‌های پویا گزارش روند سالانه انتشار مطالعات، پراستنادترین پژوهش‌ها و همچنین ژورنال‌ها و کشورهای برتر در حوزه قابلیت‌های پویا
آلبرت-مورانت و همکاران (۲۰۱۸)	گزارش روند سالانه انتشار مطالعات، کشورها و ژورنال‌ها با بیشترین نرخ بهره‌وری و همچنین نویسندگان و پژوهش‌ها با بیشترین نرخ ارجاعات در حوزه قابلیت‌های پویا
قاضی نوری و همکاران (۲۰۱۹)	شناسایی منابع (مدارک) دگرگون‌ساز در حوزه قابلیت‌های پویا و متعاقباً معرفی مکاتب اصلی و جریان‌های نظری بسیار اساسی در این حوزه

۳. روش‌شناسی پژوهش

پاسخ‌گویی به پرسش‌های پژوهش حاضر بر اساس رویکرد متن‌کاوی صورت گرفته است. متن‌کاوی ابزاری قدرتمند است که با تکیه بر آن می‌توان از صرف مدت زمان طولانی برای استفاده از روش‌های کیفی مرسوم پرهیز و حجم قابل‌توجهی از مستندات را در اسرع وقت و با کارایی لازم تحلیل نمود [۳۰، ۳۱].

در این پژوهش، برای انجام متن‌کاوی از مدل‌سازی موضوعی^۱ استفاده شده است. این روش توانایی قابل‌توجهی در شناسایی روابط مفهومی نهفته در میان داده‌های متنی و ارائه ساختار دانشی آن‌ها دارد [۱۶، ۲۶]. علاوه بر این، تکنیک‌های مدل‌سازی موضوعی از مزایای منحصر به فرد الگوریتمی و کاربردی برخوردار هستند که عملکرد آن‌ها را در مقایسه با سایر روش‌های مرسوم ممتاز می‌سازد [۲۱].

به همین دلیل است که در سال‌های اخیر، مطالعات فراوانی در حوزه مدیریت و علوم سازمانی از مدل‌سازی موضوعی بهره برده‌اند که از آن جمله می‌توان به لی و کانگ^۲ [۲۱]، حاجی‌حیدری و همکاران [۱۵] و لوریرو^۳ و همکاران [۲۲] اشاره نمود. مدل‌سازی موضوعی بر اساس تکنیک‌های مختلفی اجرا می‌شود که هر یک از آن‌ها به خوشه‌بندی متون موجود در مجموعه‌ای نامنظم از مستندات می‌پردازند تا در نتیجه ترکیب موضوعی نهفته در میان آن‌ها هویدا شود [۴۰].

از میان این تکنیک‌ها، تخصیص پنهان دیریکله^۴ [۷] متداول‌ترین الگوریتم برای انجام مدل‌سازی موضوعی است [۱۹] که در این پژوهش نیز مورد استفاده قرار گرفته است. این الگوریتم فرض می‌کند یک مجموعه غیرساخت‌یافته از مستندات متشکل از تعداد محدودی موضوع با نسبت‌های مختلف است؛ به طوری که هر یک از این موضوعات یک توزیع احتمالی بر روی مجموعه ثابتی از کلمات است. بر این اساس، الگوریتم تخصیص پنهان دیریکله به تحلیل کلمات موجود در مجموعه متون مورد مطالعه می‌پردازد تا در نتیجه موضوعات برجسته و نحوه توزیع آن‌ها در هر مستند مشخص شود [۶]. برای پیاده‌سازی این الگوریتم، ابتدا، مطابق رشته جست‌وجوی زیر، مقاله‌های نشریات انگلیسی‌زبان که با موضوع قابلیت‌های پویا در ارتباط بوده و تا ابتدای سال ۲۰۱۹ میلادی در یکی از پایگاه‌داده‌های وب‌آوساینس یا اسکوپوس نمایه شده‌اند، به عنوان مجموعه مستندات مورد بررسی گردآوری شد.

سپس، با توجه به اینکه چکیده یک پژوهش عصاره یافته‌های اصلی آن محسوب می‌شود و منعکس‌کننده نکات برجسته آن مطالعه است، چکیده‌های مستندات گردآوری شده به عنوان مجموعه متون مورد نیاز برای تحلیل متن‌کاوی در نظر گرفته شد. شایان ذکر است که دلیل محدود کردن فرآیند جست‌وجو به مقاله‌های نشریات علمی اطمینان از کیفیت پژوهش‌ها و علت استفاده هم‌زمان از دو پایگاه‌داده وب‌آوساینس و اسکوپوس تضمین جامعیت مجموعه داده گردآوری شده است. در شکل ۱ می‌توان مراحل مختلف گردآوری و آماده‌سازی مستندات مورد نظر را ملاحظه نمود. این شکل بیان می‌کند که در نتیجه جست‌وجوی پایگاه‌داده‌ای بر اساس استراتژی توصیف‌شده، در ابتدا، تعداد ۵۶۴۰ سند بازیابی شد. اما پس از ذخیره اطلاعات کتاب‌شناختی مستندات بازیابی شده و حذف اسناد تکراری یا موارد فاقد چکیده، تعداد آن‌ها به ۴۲۰۶ مورد رسید که همان‌طور که پیش‌تر ذکر شد، چکیده‌شان یک مجموعه متون نهایی برای انجام مدل‌سازی موضوعی در نظر گرفته شد.

^۱ topic modeling

^۲ Lee & Kang

^۳ Loureiro

^۴ Latent Dirichlet Allocation (LDA)

(TITLE OR ABSTRACT OR KEYWORDS = ("dynamic capabilit*")) AND
(DOCUMENT TYPES = Journal Article) AND (LANGUAGE = English)

رشته جست‌وجوی مورد استفاده برای بازیابی پژوهش‌های مرتبط با موضوع قابلیت‌های پویا

در مرحله بعد، به منظور پیش‌پردازش و پاک‌سازی مجموعه متون جمع‌آوری شده، اقداماتی نظیر یکسان‌سازی حروف بزرگ و کوچک کلمات، حذف اعداد و علائم نقطه‌گذاری، حذف کلمات زائد و ادغام کلمات هم‌ریشه با یکدیگر صورت پذیرفت. چنین اقداماتی منجر به بهبود کیفیت متون مورد تحلیل و بالتبع منجر به بهبود کیفیت نتایج حاصله می‌شود. علاوه بر این، با پیروی از روش جیانگ^۱ و همکاران [۲۰]، کلمات فاقد ارزش کافی بر اساس شاخص TF-IDF^۲ شناسایی و حذف شدند تا کیفیت نتایج حاصل بهبود یابد.

این شاخص یکی از شناخته‌شده‌ترین شاخص‌های ارزش‌گذاری کلمات در حوزه پردازش متن است که بر اساس دفعات رخداد و تکرار هر کلمه، یک امتیاز برای میزان تأثیرگذاری کلمه در مشخصه‌سازی متن مستندات به آن نسبت داده و بر این اساس، کلماتی را که کمترین امتیاز را کسب می‌نمایند، به‌عنوان کلمات فاقد ارزش معرفی می‌کند تا در نهایت حذف گردند. در مرحله آخر، با استفاده از زبان برنامه‌نویسی پایتون و بسته *Ida*^۳، ابتدا تعداد موضوعات بهینه بر مبنای رویکرد گریفیس و استیورز^۴ [۱۳] تعیین و سپس، مدل‌سازی مجموعه متون مدنظر بر اساس الگوریتم تخصیص پنهان دیریکله انجام شد. در نتیجه این اقدام، گروه‌هایی از کلمات ظاهر شد که هر یک از آن‌ها مشتمل بر یک توزیع احتمالی از مجموعه کلمات مستندات هستند.

طبیعتاً، در هر یک از این گروه‌ها، کلماتی که بیشترین نسبت احتمال را دارند، نمایان‌گر زمینه موضوعی غالب در آن گروه بوده و منجر به شناسایی موضوعات برجسته می‌گردند. شایان ذکر است که پس از شناسایی ساختار موضوعی مجموعه متون مورد مطالعه، از روش سان و بین^۵ [۲۷] استفاده شد تا روند زمانی موضوعات شناخته‌شده نیز حاصل شود. این روش از نسبت‌های احتمالی موضوعات شناسایی شده در مستندات مدل‌سازی شده استفاده می‌نماید تا میانگین نسبت‌های احتمالی یک موضوع خاص در مجموعه مستندات مربوط به یک سال خاص را محاسبه کند. بدین ترتیب می‌توان روند انتشار مستندات مربوط به آن موضوع خاص را طی سال‌های مختلف شناسایی و معرفی نمود.

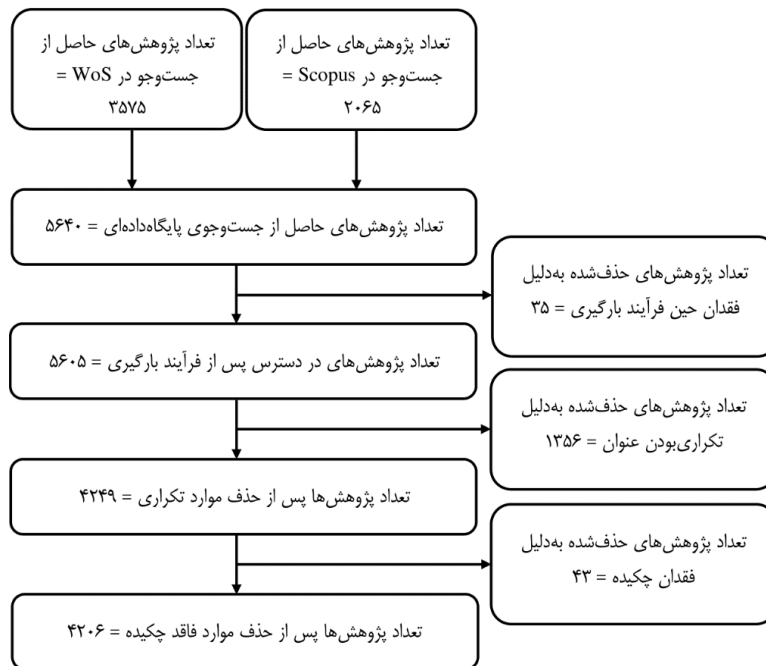
^۱ Jiang

^۲ Term Frequency-Inverse Document Frequency

^۳ <http://pythonhosted.org/lda/>

^۴ Griffiths & Steyvers

^۵ Sun & Yin

شکل ۱. مراحل مختلف گردآوری و آماده‌سازی داده‌ها

۴. تحلیل داده‌ها و یافته‌ها

مشخصات موضوعات حاصل از مدل‌سازی موضوعی حوزه قابلیت‌های پویا در جدول ۳ ارائه شده است. این مشخصات مشتمل بر عنوان انتخابی برای هر موضوع، کلمات معنادار با بیشترین احتمال در هر موضوع و سهم هر موضوع از تعداد کل مستندات است.

در این جدول، عنوان هر موضوع بر اساس محتمل‌ترین کلمات متعلق به آن موضوع و قضاوت محققین تعیین شده است. در هر موضوع، کلمات معنادار با بیشترین احتمال که به شکل ریشه خود در جدول ظاهر شده‌اند، به ترتیب نسبت احتمال خود در آن موضوع گزارش شده‌اند.

جدول ۳. مشخصات موضوعات حاصل از مدل‌سازی موضوعی حوزه قابلیت‌های پویا

#	عنوان	کلمات معنادار با بیشترین احتمال	سهم از مستندات
۱	عملکرد بنگاه	perform, capabl, firm, market, relationship, effect, orient, posit, custom, resourc	۵۷۲ (۱۳/۶٪)
۲	پیامدهای سازمانی	manag, implic, practic, use, capabl, develop, model, organis, compani, process	۳۵۳ (۸/۴٪)
۳	تغییر سازمانی	organis, chang, capabl, process, learn, develop, project, strateg, adapt, routin	۴۹۴ (۱۱/۷٪)
۴	چارچوب نظری	theori, literatur, framework, strateg, base, concept, develop, approach, organis, perspect	۵۱۱ (۱۲/۱٪)
۵	مزیت رقابتی	competit, firm, advantag, busi, capabl, valu, strateg, sustain, model, environ	۳۵۷ (۸/۴٪)
۶	اتحاد فناورانه	technolog, allianc, industri, perform, effect, invest, level, experi, product, posit	۳۲۵ (۷/۷٪)
۷	نوآوری محصول/خدمت	innov, servic, product, technolog, new, develop, process, capabl, firm, industri	۲۸۸ (۶/۸٪)
۸	عملکرد نوآوری	innov, perform, sme, relationship, model, firm, enterpris, effect, influenc, organis	۲۹۵ (۷٪)
۹	شبکه دانش	knowledg, network, firm, capac, capit, learn, absorpt, social, develop, organis	۲۳۹ (۵/۷٪)
۱۰	بازار بین‌المللی	intern, firm, market, global, develop, capabl, internation, ventur, institut, countri	۲۳۰ (۵/۵٪)
۱۱	فناوری اطلاعات	inform, public, technolog, busi, improv, social, govern, system, hospit, servic	۱۵۸ (۳/۸٪)

در شکل ۲ نقشه موضوعی حوزه قابلیت‌های پویا یا نقشه فاصله بین موضوعی این حوزه ارائه شده است. در این شکل، تعدادی دایره ملاحظه می‌شود که نماد موضوعات شناسایی شده هستند. اندازه هر یک از این دایره‌ها میزان شیوع موضوع مربوطه در میان مستندات را نمایش می‌دهد.

شکل ۲. نقشه موضوعی حوزه قابلیت‌های پویا

بر اساس راهنمای موجود در گوشه سمت چپ و پایین شکل می‌توان تخمین زد که هر موضوع تقریباً چند درصد از کل مستندات بررسی شده را به خود اختصاص داده است. همچنین فاصله میان این دایره‌ها، استعاره‌ای از ارتباط میان موضوعات تلقی می‌شود.

در جدول ۴ نیز پرتکرارترین و مهم‌ترین واژگان متعلق به حوزه قابلیت‌های پویا قابل ملاحظه است. در این جدول، مهم‌ترین واژگان بر اساس شاخص TF-IDF که یکی از اصلی‌ترین سنجه‌ها برای ارزش‌گذاری کلمات در حوزه پردازش متن محسوب می‌شود، شناسایی و گزارش شده‌اند. در ادامه این بخش، توصیف مختصر و کلی از هر موضوع ارائه شده است.

جدول ۴. پرتکرارترین و مهم‌ترین واژگان حوزه قابلیت‌های پویا

مهم‌ترین واژگان			پرتکرارترین واژگان		
امتیاز TF-IDF	واژه	رتبه	امتیاز TF	واژه	رتبه
۵۴/۷۸	innov	۱	۷۵/۵۹	firm	۱
۴۵/۲۱	capabl	۲	۵۶/۱۸	capabl	۲
۴۱/۸۱	perform	۳	۴۷/۴۹	innov	۳
۴۰/۳۰	firm	۴	۴۴/۱۲	studi	۴
۳۹/۳۴	knowledg	۵	۴۴/۰۵	perform	۵
۳۵/۸۷	market	۶	۴۳/۰۷	manag	۶
۳۴/۹۲	resourc	۷	۴۰/۴۳	research	۷

۳۲/۶۹	technolog	۸	۳۸/۴۹	develop	۸
۳۱/۱۵	busi	۹	۳۱/۸۷	resourc	۱
۳۰/۷۸	organiz	۱	۳۰/۳۴	knowledg	۱

موضوع ۱: عملکرد بنگاه. بنا بر نتایج حاصل از مدل‌سازی موضوعی، موضوع عملکرد شایع‌ترین موضوع در حوزه مطالعاتی قابلیت‌های پویا قلمداد می‌شود. در توضیح این شیوع می‌توان بیان نمود که از یک طرف نظریه قابلیت‌های پویا با انگیزه ارائه یک توضیح بهتر برای نحوه کسب مزیت رقابتی توسط برخی از بنگاه‌ها در محیط دائماً در حال تغییر متولد شده و از طرف دیگر نیز در مطالعات حوزه مدیریت راهبردی، عملکرد اصلی‌ترین متغیر وابسته‌ای است که به‌منظور عملیاتی‌کردن مفهوم مزیت رقابتی مورد استفاده قرار گرفته است. بنابراین طبیعی است که تعداد قابل‌توجهی از محققانی که به پژوهش پیرامون قابلیت‌های پویا اقدام نموده‌اند، به‌صورت مستقیم به بررسی تجربی نحوه تأثیرگذاری قابلیت‌های پویا بر عملکرد بنگاه بپردازند.

موضوع ۲: پیامدهای سازمانی. ظهور موضوع مستقلی تحت عنوان پیامدهای سازمانی نشان از آن دارد که در ادبیات قابلیت‌های پویا، علاوه بر پرداختن به مبانی نظری، تشریح پیامدهای عملیاتی این نوع از قابلیت‌ها برای سازمان‌ها و به‌خصوص برای متخصصان شاغل در آن‌ها نیز اهمیت داشته است. به عبارت دیگر، نتایج حاصل نشان می‌دهد که در حوزه قابلیت‌های پویا، جریان پژوهش‌ها سازمانی در کنار پژوهش‌ها صرفاً نظری بسیار پررنگ بوده است. البته از مطالعات پیرامون نظریه‌ای که با هدف و انگیزه دستیابی به مزیت رقابتی بهتر و عملکرد برتر ارائه شده است، جز این نیز انتظار نمی‌رود که همت خود را در مسیر تعالی واقعی سازمان‌ها و بهبود عملیاتی کسب‌وکارها مصروف نموده باشند.

موضوع ۳. تغییر سازمانی. قابلیت‌های پویا به آن دسته از قابلیت‌های سازمانی اطلاق می‌شود که توانمندی ایجاد تغییر در پایگاه منابع بنگاه را داشته باشند. بر همین اساس، موضوع تغییر سازمانی (به‌خصوص موضوع تغییر راهبردی) کاملاً عجین شده با دیدگاه قابلیت‌های پویا است. در ادبیات مرتبط با این نوع از قابلیت‌ها، تغییر سازمانی با هدف انطباق با محیط به‌سرعت و به‌شدت در حال تغییر صورت می‌گیرد تا در نتیجه آن مزیت رقابتی پایدار و عملکرد بلندمدت مطلوب برای بنگاه حاصل شود.

موضوع ۴. چارچوب نظری. قابلیت‌های پویا که در ادبیات مربوطه‌اش با عنوان‌های نظریه، دیدگاه، رویکرد، چارچوب و ... یاد می‌شود، یک نظریه برجسته سازمانی است که زمینه‌های مختلف حوزه کسب‌وکار و مدیریت را به‌شدت تحت تأثیر قرار داده است. این دیدگاه با هدف پاسخ‌گویی به اصلی‌ترین پرسش‌های مطرح در زمینه مدیریت راهبردی، یعنی چگونگی کسب مزیت رقابتی و پایدار نگه‌داشتن آن، توسعه یافته است. همچنین، این نظریه بر اساس مبانی جدید خود، مفروضات نظریه‌های معاصر را به چالش کشیده و مدعی پوشش خلأها و جبران ضعف‌های آن‌ها بوده است. بر این اساس، ادبیات قابلیت‌های پویا مملو از مناقشات نظری پیرامون مفهوم، مبانی و مفروضات نظری، پیشینه و ریشه‌های نظری، طرز شکل‌گیری و تکامل نظریه، روندها و جریان‌های نظری مرتبط و پیامدهای نظری گشته است. لذا در نتیجه مدل‌سازی موضوعی، یک موضوع مستقل در این خصوص ظاهر شده که عنوان چارچوب نظری برای آن انتخاب شده است.

موضوع ۵. مزیت رقابتی. ظاهرشدن موضوع مزیت رقابتی در میان موضوعات حاصل از مدل‌سازی موضوعی حوزه قابلیت‌های پویا از قبل قابل پیش‌بینی بود. ادعای اصلی دیدگاه قابلیت‌های پویا آن است که نظریات پیش‌تر از خود پاسخ مناسبی برای چگونگی کسب مزیت رقابتی در محیط دائماً در حال تغییر ارائه

نکرده‌اند. تا قبل از طرح رویکرد قابلیت‌های پویا همه توجهات در زمینه مدیریت راهبردی به دیدگاه منبع‌محور^۱ معطوف بود؛ اما پس از طرح این رویکرد جدید، به تدریج پارادایم جدیدی در ادبیات مدیریت راهبردی شکل گرفت که قابلیت‌های سازمانی را منشأ اصلی کسب مزیت رقابتی توسط بنگاه‌ها می‌داند و نه منابع سازمانی را؛ یا حداقل آنکه قابلیت‌های سازمانی را نیز در کنار منابع سازمانی برای به دست آوردن مزیت رقابتی به خصوص مزیت رقابتی پایدار کاملاً ضروری می‌پندارد.

موضوع ۶. اتحاد فناورانه. اتحاد^۲ یک بنگاه با سایر بنگاه‌ها از جمله توانمندی‌هایی است که می‌توان آن را به عنوان یک قابلیت پویا در نظر گرفت. چرا که یک بنگاه از طریق اتحاد با بنگاه‌های دیگر می‌تواند به کشف منابع جدید و همچنین بازآرایی‌های موجود خود بپردازد. هم‌رخدادی عبارت‌های اتحاد و فناوری بیان‌گر آن است که در پیشینه قابلیت‌های پویا، اتحاد سازمان‌ها و بنگاه‌های مختلف بیشتر با انگیزه‌های فناورانه مانند توسعه یک فناوری خاص یا تولید یک محصول ویژه و عمدتاً میان سازمان‌ها و بنگاه‌های فناوری پایه مطرح و مورد توجه بوده است.

در واقع، دستیابی به فناوری یکی از پیشران‌های مهم برای شکل‌گیری اتحادهای راهبردی، به خصوص در صنایع تولیدی محصولات و در میان سرمایه‌گذاران آن‌ها محسوب می‌شود. بر این اساس، مدیریت اتحاد را می‌توان یکی از قابلیت‌های پویایی محسوب نمود که امکان رشد و توسعه سازمان‌های فناوری پایه و تازه‌تأسیس را فراهم می‌نماید.

موضوع ۷. نوآوری محصول/خدمت. مطابق نتایج حاصل از متن کاوی (جدول ۴)، واژه نوآوری مهم‌ترین واژه در مجموعه متون بررسی شده است. همچنین این واژه پس از واژه‌های بنگاه و قابلیت، سومین واژه پرتکرار در میان متون پردازش شده است. این اعداد و ارقام نشان از آن دارد که نوآوری به طور قطع یکی از برجسته‌ترین مفاهیم جاری در حوزه قابلیت‌های پویا به شمار می‌رود. اگر رسالت اصلی قابلیت‌های پویا را ایجاد تغییر و تحول در پایگاه منابع سازمانی بدانیم، در این صورت اهمیت آن دسته از نوآوری‌هایی که در پی تجدید و بازپیکره‌بندی منابع بنگاه هستند، بدیهی به نظر می‌رسد. مفهوم نوآوری از ارتباط تنگاتنگی با مفهوم عنصر سوم از سازه قابلیت‌های پویا، یعنی پیکره‌بندی مجدد منابع، برخوردار است. همچنین قابلیت نوآوری را می‌توان به عنوان یک قابلیت پویا معرفی نمود. به همین خاطر است که در پیشینه قابلیت‌های پویا، موضوع برجسته و مستقلاً در ارتباط با مفهوم نوآوری خودنمایی کرده است. با توجه به نتایج مدل‌سازی موضوعی، مفهوم نوآوری در موضوع حاضر بیشتر بر نوآوری در محصول، خدمت، فرآیند و همچنین نوآوری‌های فنی و فناورانه تمرکز داشته است.

موضوع ۸. عملکرد نوآوری. تا قبل از این موضوع، با دو موضوع مهم مواجه بودیم که هر یک مستقلاً به موضوعات عملکرد و نوآوری می‌پرداختند. این دو موضوع عبارتاند از: موضوع ۱ (عملکرد بنگاه) و موضوع ۷ (نوآوری محصول/خدمت). چنانچه پیش‌تر در توضیح این دو موضوع بیان شد، بنا بر نتایج متن‌کاوی، موضوع عملکرد شایع‌ترین موضوع در پیشینه قابلیت‌های پویا و موضوع نوآوری نیز به نوعی مهم‌ترین موضوع در این پیشینه تلقی می‌شود. بنابراین انتظار می‌رود که مفاهیم مرتبط با این موضوعات، خود را در سایر موضوع‌ها نیز نشان دهند. حال آنکه یک موضوع مستقل و برجسته نیز از ترکیب نوآوری و عملکرد پدید آمده است. هم‌آیی نوآوری و عملکرد را می‌توان این‌گونه تفسیر نمود که پژوهش‌های مرتبط با موضوع حاضر بیشتر به عملیاتی کردن نوآوری به عنوان یک قابلیت پویا و بررسی تأثیر آن بر عملکرد سازمان‌ها یا بنگاه‌ها پرداخته‌اند.

^۱ Resource-based View

^۲ Alliance

موضوع ۹. شبکه دانش. نتایج مدل‌سازی موضوعی نشان می‌دهد که در ذیل این عنوان با چند مفهوم برجسته مواجه هستیم: دانش، شبکه، یادگیری، ظرفیت جذب^۱ و سرمایه اجتماعی^۲. در خصوص نحوه ارتباط این مفاهیم با یکدیگر و چرایی هم‌رخدادی آن‌ها در ادامه توضیحاتی ارائه شده است. دانش یکی از مهم‌ترین منابع سازمانی است که می‌بایست از طریق قابلیت‌های پویا تجدید و بازپیکره‌بندی شود. البته برخی اوقات خود دانش نیز همانند یک قابلیت پویا عمل نموده و موجب تحول پایگاه منابع بنگاه می‌شود. در این خصوص، شبکه‌سازی بنگاه‌ها با یکدیگر بسیار حائز اهمیت است؛ چراکه در نتیجه سرمایه اجتماعی به‌دست‌آمده از این شبکه‌سازی‌ها، منابع دانشی سازمان‌های عضو شبکه در میان‌شان به اشتراک گذاشته شده و دانش جدیدی به داخل‌شان منتقل می‌شود. در این میان اما سطح یادگیری و ظرفیت جذب اعضای شبکه در میزان بهره‌مندی‌شان از منابع تسهیم‌شده بسیار تعیین‌کننده است.

موضوع ۱۰. بازار بین‌المللی. موضوع حاضر غالباً متضمن مفاهیمی است که در ارتباط با حوزه مدیریت بین‌المللی قرار می‌گیرند. اساساً نظریه قابلیت‌های پویا در پی پاسخ‌گویی به نیاز مواجهه با محیط‌های دائماً در حال تغییر کسب‌وکارهای امروزی ارائه شده است.

بازارهای بین‌المللی و برون‌مرزی معمولاً از آشفتگی‌ها و پویایی‌های زیادی رنج می‌برند. بنابراین کاملاً طبیعی است که سازمان‌های بین‌المللی، جهان‌گستر و یا چندملیتی به‌شدت به‌دنبال ایجاد قابلیت‌های پویای جهانی در درون خود باشند. به بیانی دیگر، ظهور روندهای بین‌المللی‌سازی و جهانی‌سازی در بنگاه‌ها از یک طرف و نیز شدت یافتن رقابت در بازارهای خارجی از طرف دیگر، توجهات زیادی را به‌سمت به‌کارگیری چارچوب قابلیت‌های پویا در حوزه‌های بین‌الملل معطوف نموده است.

موضوع ۱۱. فناوری اطلاعات. موضوع حاضر عمدتاً در ارتباط با حوزه مدیریت فناوری اطلاعات و سیستم‌های اطلاعاتی قرار می‌گیرد. این موضوع با اختصاص ۳٫۸٪ از کل مستندات بررسی‌شده به خود، کوچک‌ترین موضوع در میان موضوعات حاصل از مدل‌سازی موضوعی محسوب می‌شود. به همین خاطر مسائل مرتبط با آن، یعنی قابلیت‌های پویای فناوری اطلاعات و قابلیت‌های پویای سیستم‌های اطلاعاتی، می‌تواند برای محققان فعال در حوزه قابلیت‌های پویا بسیار خاص و جالب‌توجه باشد. در واقع، هر یک از این مسائل که حجم کمی از ادبیات قابلیت‌های پویا را به خود اختصاص داده است، موضوعی حاشیه‌ای در این ادبیات به‌شمار می‌رود که ممکن است روندهای آتی حوزه قابلیت‌های پویا را تحت تأثیر قرار دهد.

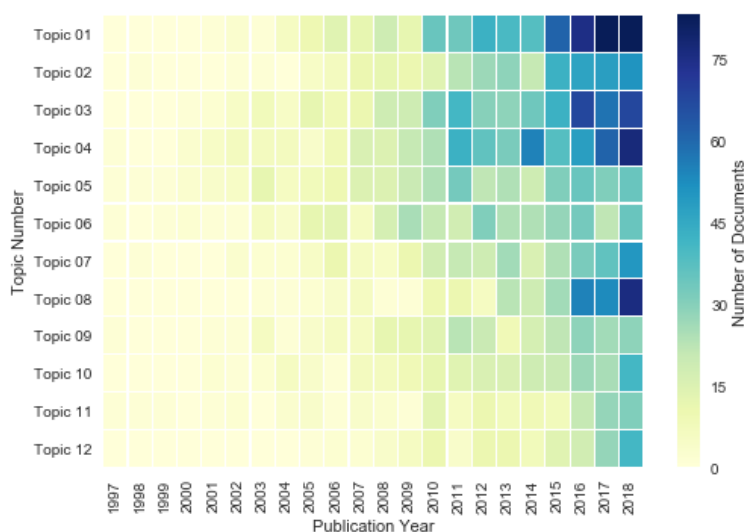
موضوع ۱۲. زنجیره تأمین. حوزه مدیریت زنجیره تأمین و عملیات تأثیر شگرفی از نظریه قابلیت‌های پویا پذیرفته است که موضوع حاضر متعلق به آن است. این موضوع همانند موضوع قبلی حجم کمی از مستندات بررسی‌شده را به خود اختصاص داده است. بررسی نتایج حاصل از مدل‌سازی موضوعی نشان می‌دهد که در مطالعات مرتبط با موضوع حاضر، مسائل مربوط به زنجیره تأمین، عملیات، لجستیک، تولید و ساخت غالباً با مفاهیمی نظیر پایداری، تاب‌آوری^۳، یکپارچگی، چابکی و انعطاف همراه شده‌اند. با توجه به رسالت اصلی دیدگاه قابلیت‌های پویا، کاملاً مشخص است که انگیزه اصلی پژوهش‌گران در پرداختن به این مباحث، کسب مزیت رقابتی پایدار در محیط‌های دائماً در حال تغییر بوده است؛ همان مزیت رقابتی که ریشه در قابلیت‌های پویای زنجیره تأمین و عملیات داشته باشد.

^۱ Absorptive Capacity

^۲ Social Capital

^۳ resilience

در شکل ۳ روند انتشار سالیانه پژوهش‌ها در هر یک از موضوعات شناسایی‌شده در حوزه قابلیت‌های پویا به‌نمایش درآمده است؛ به‌طوری که محور افقی سال انتشار، محور عمودی موضوع و رنگ هر سلول نیز با توجه به راهنمای ارائه‌شده در سمت راست شکل، تعداد مستندات را نشان می‌دهد. به این ترتیب می‌توان تشخیص داد که در هر سال، در ارتباط با هر موضوع چند مقاله پژوهشی منتشر شده است. این شکل نشان می‌دهد که به‌صورت کلی تمامی موضوعات توصیف‌شده در بخش قبلی از یک روند صعودی در سال‌های اخیر برخوردار بوده‌اند. البته در طی این سال‌ها، برخی از آن‌ها نوسانات زیاد داشته (مثل موضوع ۶) و برخی دیگر دارای نوسانات کم بوده‌اند (مثل موضوع ۱۰). در شکل ۳ این نکته قابل‌مشاهده است که با حرکت از موضوع ۱ به‌سمت موضوع ۱۲ به‌طور کلی از حجم مستندات کاسته شده و نرخ رشد موضوعات نیز نسبتاً کاهش می‌یابد. همچنین اگر موضوع نوظهور را به‌عنوان موضوعی در نظر بگیریم که طول عمر کوتاهی داشته و در عین حال سرعت رشد بسیار زیادی دارد، در این صورت می‌توان موضوع ۸ (یعنی موضوع عملکرد نوآوری) را به‌عنوان یک موضوع نوظهور در حوزه قابلیت‌های پویا معرفی نمود. خود موضوع عملکرد بنگاه (یعنی موضوع ۱) نیز در دوره‌های زمانی مختلف از نرخ رشد قابل‌توجهی برخوردار بوده است.

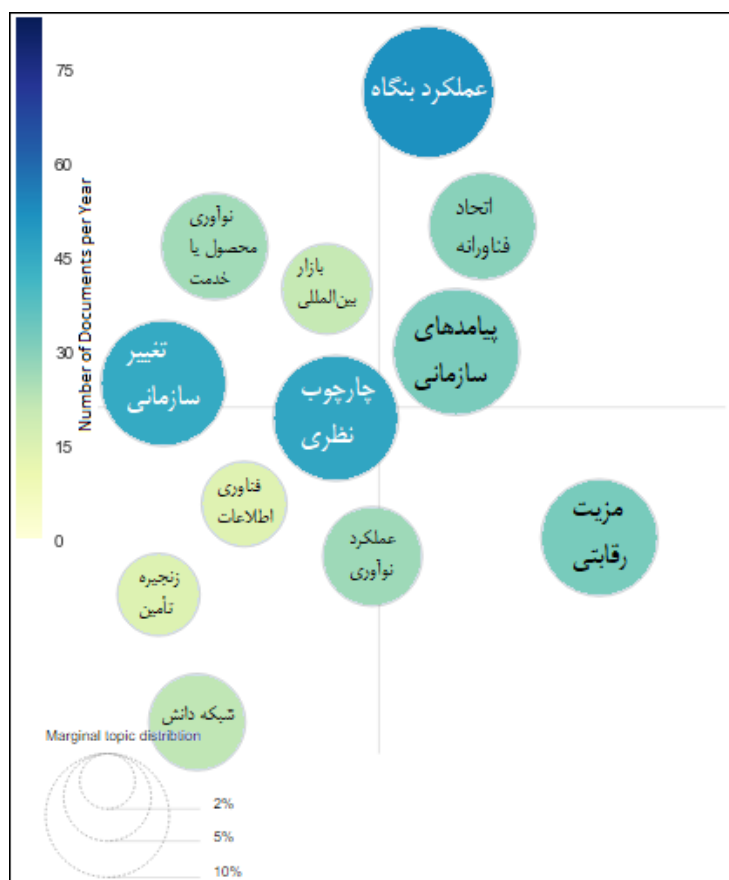
شکل ۳. روندهای موضوعی حوزه قابلیت‌های پویا

۵. نتیجه‌گیری و پیشنهاد

همان‌گونه که ملاحظه شد، در این مطالعه، چکیده مربوط به بیش از چهار هزار اثر ارائه‌شده در نشریات انگلیسی نمایه‌شده در پایگاه‌داده‌های معتبر علمی که در ارتباط با حوزه قابلیت‌های پویا هستند، با استفاده از الگوریتم تخصیص پنهان دیریکله که متداول‌ترین الگوریتم مدل‌سازی موضوعی به‌شمار می‌رود، مورد متن‌کاوی قرار گرفت. در نتیجه این اقدام، ساختار موضوعی و روند موضوعی حوزه قابلیت‌های پویا به‌دست آمد. منظور از ساختار موضوعی، دوازده موضوع برجسته در حوزه قابلیت‌های پویا است که در نتیجه مدل‌سازی موضوعی نمایان شد و منظور از روند موضوعی نیز روند انتشار مستندات علمی مرتبط با هر یک از این موضوعات است.

موضوعات عبارتند از: ۱. عملکرد بنگاه، ۲. پیامدهای سازمانی، ۳. تغییر سازمانی، ۴. چارچوب نظری، ۵. مزیت رقابتی، ۶. اتحاد فناورانه، ۷. نوآوری محصول/خدمت، ۸. عملکرد نوآوری، ۹. شبکه دانش، ۱۰. بازار بین‌المللی، ۱۱. فناوری اطلاعات و ۱۲. زنجیره تأمین. روند موضوعی به‌دست‌آمده بیان نمود که از میان این موضوعات، موضوع ۸ (یعنی عملکرد نوآوری) یک موضوع نوظهور در حوزه قابلیت‌های پویا به‌شمار می‌رود و همچنین سایر

موضوعات نیز روند رو به رشدی در سال‌های اخیر داشته‌اند. در همین راستا، شکل ۴ یک توصیف بصری را از ساختار دانشی و روند پژوهشی حوزه قابلیت‌های پویا نشان می‌دهد. ساختار این شکل دقیقاً مشابه شکل ۳ است. در این شکل، تعدادی دایره ملاحظه می‌شود که نماد موضوعات شناسایی شده هستند. اندازه هر یک از این دایره‌ها میزان شیوع موضوع مربوطه در میان مستندات را نمایش می‌دهد. بر اساس راهنمای موجود در گوشه سمت چپ و پایین شکل می‌توان تخمین زد که هر موضوع تقریباً چند درصد از کل مستندات بررسی شده را به خود اختصاص داده است. همچنین فاصله میان این دایره‌ها، استعاره‌ای از ارتباط میان موضوعات تلقی می‌شود. رنگ دایره‌ها نیز بر اساس راهنمای موجود در گوشه سمت چپ و بالا، نرخ میانگین انتشار مقالات در ارتباط با هر موضوع را نشان می‌دهد؛ به طوری که دایره پررنگ‌تر نشانگر حوزه‌های موضوعی فعال‌تر و دایره کم‌رنگ‌تر نشانگر زمینه‌های موضوعی با بهره‌وری کمتر در حوزه قابلیت‌های پویا هستند. خلاصه آنکه شکل ۴ دربردارنده یک نمای کل‌نگر از ادبیات قابلیت‌های پویا است.

شکل ۴. نمایی از ساختار دانشی و روند پژوهشی حوزه قابلیت‌های پویا

تنها پژوهشی که مانند مطالعه حاضر از متن کاوی برای ترسیم ساختار موضوعی حوزه قابلیت‌های پویا بهره برده است، مطالعه ویلدن و همکاران [۳۷] است. آن‌ها ۱۳ موضوع را به‌عنوان موضوعات اصلی حوزه قابلیت‌های پویا معرفی نموده‌اند. از میان این موضوعات، موضوع اتحاد، روال‌ها، مزیت رقابتی، یادگیری، خلق بازار، عملکرد و فناوری با موضوعات شناسایی شده در پژوهش حاضر قرابت قابل توجهی دارند. اما این محققان موضوعات دیگری را نیز نظیر دوسوتوانی، فرآیندهای شناختی، توانمندسازهای قابلیت‌های پویا، ریزبنیان‌ها و منابع شناسایی نموده‌اند که در پژوهش حاضر پدیدار نشده‌اند. علت این اختلاف را می‌توان در متفاوت بودن الگوریتم‌های استفاده شده و

حجم متون بررسی شده جست‌وجو نمود. اما به‌منظور مقایسه نتایج پژوهش حاضر با مطالعاتی که از روش‌های دیگر استفاده نموده‌اند، می‌توان به نتایج پژوهش‌های ووگل و گوتل [۳۶] و فرناندز و همکاران [۱۰] اشاره نمود. وجه اشتراک یافته‌های این پژوهش‌گران با یافته‌های پژوهش حاضر موضوعات یادگیری، تغییر، فناوری، نوآوری، اتحاد، قابلیت‌های دیجیتال، قابلیت‌های دانشی، قابلیت‌های جذب و قابلیت‌های راهبردی را در بر می‌گیرد. علاوه بر این موضوعات، آن‌ها موضوعات دیگری را نیز مانند دوسوتوانی، ریزبنیان‌ها، اکتساب‌ها، ادغام عمودی، منابع و قابلیت‌ها به‌عنوان موضوعات اصلی حوزه قابلیت‌های پویا شناسایی نموده‌اند که در میان نتایج پژوهش حاضر قابل ملاحظه نیستند.

مهم‌ترین محدودیت پژوهش حاضر آن است که امکان استفاده از نظرات خبرگان حوزه قابلیت‌های پویا برای بازبینی و تفسیر نتایج حاصل از شناسایی ساختار و روند عناوین موضوعی با اتکاء به متون بررسی شده فراهم نبوده است. به‌عنوان یک مطالعه تکمیلی می‌توان نتایج مدل‌سازی موضوعی را در قالب پرسشنامه یا مصاحبه به خبرگان این حوزه عرضه نمود تا از بازخورد تخصصی آن‌ها برای دستیابی به تفسیر و مفهوم‌سازی متقن‌تر بهره‌مند شد.

علاوه بر این، شایان ذکر است که استفاده از رویکرد متن‌کاوی و روش مدل‌سازی موضوعی در مقایسه با بهره‌گیری از رویکردهای مروری متداول مانند روش‌های فراترکیب و مرور نظام‌مند، بینش کل‌نگرانه‌ای را فراهم می‌آورد که از دید برخی محققان محدودیت این نوع از تحلیل‌ها محسوب می‌شود. در واقع، نوع روش تحلیل متن بر اساس تکنیک‌های متن‌کاوی آن‌چنان است که نمی‌توان ارائه تمام جزئیات و ظرائف ساختار دانشی و روند پژوهشی یک حوزه مطالعاتی را آن‌چنان که روش‌های مروری کیفی و قضاوت خبرگان به‌دست می‌دهند، انتظار داشت. بنابراین، محققان می‌توانند به توسعه روش‌های متن‌کاوی پرداخته تا محدودیت مذکور به‌قدری مرتفع شود و یا آنکه در مواردی از این روش‌ها استفاده نمایند که مزایای این قسم از تحلیل‌ها (مانند: تحلیل سریع حجم عظیمی از متون، پرهیز از قضاوت‌های ذهنی و توسعه یک چشم‌انداز کلان نسبت به ساختار دانشی و روند پژوهشی یک حوزه مطالعاتی) بر محدودیت‌های مذکور آن‌ها غلبه نماید.

همچنین به محققان علاقه‌مند به مطالعه در زمینه قابلیت‌های پویا پیشنهاد می‌شود که قلمرو مربوط به هر یک از موضوعات شناسایی شده در پژوهش حاضر را به تفکیک مورد واریسی دقیق قرار داده تا به ساختار ارائه شده در این پژوهش عمق بخشند و لایه‌های زیرین آن را نیز احصاء نمایند. در این میان، با توجه به نتایج حاصل، پرداختن به موضوعات عملکرد و نوآوری از اولویت بالاتری برخوردار است. علاوه بر این، شایان ذکر است که با توجه به محدودبودن مستندات مرتبط با هر یک از این موضوعات، پژوهش‌گران می‌توانند برای دستیابی به این مهم از روش‌های کیفی نیز در کنار تکنیک‌های متن‌کاوی و علم‌سنجی بهره بگیرند.

منابع

1. Akbari, M., & Esmailzadeh, M. (2013). The role of dynamic capabilities in competitive advantage creation. *Journal of Business Management Perspective*, 12(3), 127-144. (In Persian)
2. Albort-Morant, G., Leal-Rodríguez, A. L., Fernández-Rodríguez, V., & Ariza-Montes, A. (2018). Assessing the origins, evolution and prospects of the literature on dynamic capabilities: A bibliometric analysis. *European Research on Management and Business Economics*, 24(1), 42-52.
3. Arndt, F. (2019). Dynamic capabilities: A retrospective, state-of-the-art, and future research agenda. *Journal of Management & Organization*, X, 1-4. DOI: 10.1017/jmo.2019.21.
4. Barreto, I. (2010). Dynamic capabilities: A review of past research and an agenda for the future. *Journal of Management*, 36(1), 256-280.
5. Batista Mota, F., Damasceno Pinto, C., Paranhos, J., & Hasenclever, L. (2017). Mapping the 'dynamic capabilities' scientific landscape, 1990-2015: A bibliometric analysis. *COLLNET Journal of Scientometrics and Information Management*, 11(2), 309-324.
6. Blei, D. M. (2012). Surveying a suite of algorithms that offer a solution to managing large document archives. *Communication of the ACM*, 55(4), 77-84.
7. Blei, D. M., Ng, A. Y., & Jordan, M. I. (2003). Latent dirichlet allocation. *Journal of Machine Learning Research*, 3(Jan), 993-1022.
8. Di Stefano, G., Peteraf, M. A., & Verona, G. (2014). The organizational drivetrain: A road to integration of dynamic capabilities research. *Academy of Management Perspectives*, 28(4), 307-327.
9. Di Stefano, G., Peteraf, M., & Verona, G. (2010). Dynamic capabilities deconstructed: A bibliographic investigation into the origins, development, and future directions of the research domain. *Industrial and Corporate Change*, 19(4), 1187-1204.
10. Fernandes, C., Ferreira, J. J., Raposo, M. L., Estevão, C., Peris-Ortiz, M., & Rueda-Armengot, C. (2017). The dynamic capabilities perspective of strategic management: A co-citation analysis. *Scientometrics*, 112(1), 529-555.
11. Ghazinouri, S., Roshani, S., & Goodarzi, M. (2019). Development paths and evolution of dynamic capabilities based on co-citation analysis. *Journal of Technology Development Management*, 6(2), 161-184. (In Persian)
12. Giudici, A., & Reinmoeller, P. (2012). Dynamic capabilities in the dock: A case of reification? *Strategic Organization*, 10(4), 436-449.
13. Griffiths, T. L., & Steyvers, M. (2004). Finding scientific topics. *Proceedings of the National Academy of Sciences*, 101(1), 5228-5235.
14. Hajiheydari, N., Delgosha, M. S., & Talafidaryani, M. (2019). IS research theoretical foundation: Theories used and the future path. In *Proceedings of the International Conference on Research and Practical Issues of Enterprise Information Systems* (24-39). Prague. Springer.
15. Hajiheydari, N., Talafidaryani, M., Khabiri, S., & Salehi, M. (2019). Business model analytics: Technically review business model research domain. *Foresight*, 21(6), 654-679.
16. Hannigan, T. R., Haans, R. F., Vakili, K., Tchalian, H., Glaser, V. L., Wang, M. S., ... & Jennings, P. D. (2019). Topic modeling in management research: Rendering new theory from textual data. *Academy of Management Annals*, 13(2), 586-632.
17. Heidari, A., Divandari, A., Arabi, S. M., & Kalali, N. S. (2016). The relationship between dynamic capabilities and corporate performance by mediating operational capabilities. *Journal of Business Management Perspective*, 15(3), 125-140. (In Persian)

18. Heidari, A., & Seyed Kalali, N. (2016). Presenting a model of competitive advantage of management consulting firms based on dynamic capability theory. *Iranian Business Management*, 8(2), 317-338. (In Persian)
19. Jelodar, H., Wang, Y., Yuan, C., Feng, X., Jiang, X., Li, Y., & Zhao, L. (2019). Latent dirichlet allocation (LDA) and topic modeling: Models, applications, a survey. *Multimedia Tools and Applications*, 78(11), 15169-15211.
20. Jiang, H., Qiang, M., & Lin, P. (2016). A topic modeling based bibliometric exploration of hydropower research. *Renewable and Sustainable Energy Reviews*, 57, 226-237.
21. Lee, H., & Kang, P. (2018). Identifying core topics in technology and innovation management studies: A topic model approach. *The Journal of Technology Transfer*, 43(5), 1291-1317.
22. Loureiro, S. M. C., Guerreiro, J., & Ali, F. (2020). 20 years of research on virtual reality and augmented reality in tourism context: A text-mining approach. *Tourism Management*, 77, 104028.
23. Nekooeezade, M., Hosseini, S. M., Gharechah, M., & Hajikarimi, A. (2015). Path-structural modeling of dynamic capabilities and environmental dynamics relationship. *Journal of Business Management Perspective*, 14(1), 85-103. (In Persian)
24. Peteraf, M. A., Di Stefano, G., & Verona, G. (2013). The elephant in the room of dynamic capabilities: Bringing two diverging conversations together. *Strategic Management Journal*, 34(12), 1389-1410.
25. Schilke, O., Hu, S., & Helfat, C. E. (2018). Quo vadis, dynamic capabilities? A content-analytic review of the current state of knowledge and recommendations for future research. *Academy of Management Annals*, 12(1), 390-439.
26. Schmiedel, T., Müller, O., & vom Brocke, J. (2019). Topic modeling as a strategy of inquiry in organizational research: A tutorial with an application example on organizational culture. *Organizational Research Methods*, 22(4), 941-968.
27. Sun, L., & Yin, Y. (2017). Discovering themes and trends in transportation research using topic modeling. *Transportation Research Part C: Emerging Technologies*, 77, 49-66.
28. Talafidaryani, M. (2019). Exploring the application of text-mining in identifying the research directions of a study field: A study of dynamic capabilities field. MSc. Thesis, Faculty of Management, University of Tehran, Tehran, Iran. (In Persian)
29. Talafidaryani, M. (2020). A text mining-based review of the literature on dynamic capabilities perspective in information systems research. *Management Research Review*. DOI: 10.1108/MRR-03-2020-0139.
30. Talafidaryani, M., Heidari, A., & Hajiheydari, N. (2020). Application of word co-occurrence analysis in exploring the shared semantic territory between two theoretical views: A study of dynamic capabilities and ambidexterity. *Iranian Journal of Information Management*. 5(2), 197-219. (In Persian)
31. Talafidaryani, M., Shojaei, S. M., & Taheri, S. A. (2018). A comparative study of development strategies in a high tech industry through text mining of policy documents. *Innovation Management Journal*, 7(1), 57-90. (In Persian)
32. Teece, D. J. (2007). Explicating dynamic capabilities: The nature and microfoundations of (sustainable) enterprise performance. *Strategic Management Journal*, 28(13), 1319-1350.
33. Teece, D. J. (2018). Business models and dynamic capabilities. *Long Range Planning*, 51(1), 40-49.
34. Teece, D. J., Pisano, G., & Shuen, A. (1997). Dynamic capabilities and strategic management. *Strategic Management Journal*, 18(7), 509-533.

35. Vijaya, S. M., Ganesh, L., & Rahul, M. (2019). Dynamic capabilities: A morphological analysis framework and agenda for future research. *European Business Review*, 31(1), 25-63.
36. Vogel, R., & Güttel, W. H. (2013). The dynamic capability view in strategic management: A bibliometric review. *International Journal of Management Reviews*, 15(4), 426-446.
37. Wilden, R., Devinney, T. M., & Dowling, G. R. (2016). The architecture of dynamic capability research: Identifying the building blocks of a configurational approach. *The Academy of Management Annals*, 10(1), 997-1076.
38. Winter, S. G. (2003). Understanding dynamic capabilities. *Strategic Management Journal*, 24(10), 991-995.
39. Wójcik, P. (2020). Paradoxical nature of dynamic capabilities research: A content analysis of literature. *Baltic Journal of Management*, 15(5), 727-755.
40. Yau, C. K., Porter, A., Newman, N., & Suominen, A. (2014). Clustering scientific documents with topic modeling. *Scientometrics*, 100(3), 767-786.